

Farské zvesti

Časopis Gréckokatolíckej farnosti
Zosnutia Presvätej Bohorodičky
v Humennom

Ročník: 16. Rok: 2023 Číslo: 2

Vydané pre vnútornú potrebu farnosti

Evanjelizačné nadšenie (z myšlienok pápeža Františka)

Pre Cirkev je evanjelizačné nadšenie životne dôležitý rozmer, spoločenstvo Ježišových učeníkov sa rodí ako apoštolské a misionárske. Duch Svätý ju formuje ako vychádzajúcu, aby nebola uzavretá sama do seba, ale aby bola nákazlivým svedkom Ježišovej viery, aby vyžarovala svoje svetlo až do končín zeme.

Môže sa však stať, že apoštolský zápal, túžba osloviť druhých ohlasovaním evanjelia, ochabne, stane sa vlažným. Niekedy sa zdá, že upadá, kresťania sú uzavretí, nemyslia na druhých. Keď však kresťanský život stratí zo zreteľa horizont evanjelizácie, horizont ohlasovania, ochorie: uzavrie sa do seba, začne sa odvolávať sám na seba, zakrpatieva. Bez apoštolskej horlivosti viera vädne.

Na druhej strane misia je kyslíkom kresťanského života: oživuje ho a očisťuje. Vydajme sa teda na cestu znovuobjavenia evanjelizačného nadšenia, vychádzajme zo Svätého písma a učenia Cirkvi, aby sme načerpali apoštolskú horlivosť z jej prameňov.

A dnes by som chcel začať tak trochu symbolickou evanjeliovým príbehom, ktorý sme počuli: povolanie apoštola Matúša, ako ho on sám rozpráva vo svojom evanjeliu (porov. 9, 9-13).

Všetko sa začína u Ježiša, ktorý „vidí“ - ako sa píše v úryvku - „človeka“. Málokto videl Matúša takého, aký bol: poznali ho ako toho, ktorý „sedával na mýtnici“ (v. 9). V skutočnosti bol vyberačom daní: vyberal dane v mene Rímskej ríše, ktorá okupovala Palestínu.

Inými slovami, bol to kolaborant, zradca ľudu. Môžeme si predstaviť, ako ním ľudia opovrhovali: bol to „mýtnik“. V Ježišových očiach je však človekom, so svojimi trápeniami i veľkosťou.

Tento krásny Ježišov pohľad, ktorý vidí druhého, nech je to ktokoľvek, ako príjemcu lásky, je začiatkom evanjelizačného nadšenia.

Môžeme si položiť otázku: Ako sa pozeráme na druhých? Ako často vidíme ich chyby, a nie ich potreby; ako často označujeme ľudí podľa toho, čo robia alebo čo si myslia! Aj ako kresťania si hovoríme: je z našich alebo nie je z našich? Toto nie je Ježišov pohľad: vždy sa na každého človeka pozerá s milosrdenstvom a láskavosťou.

Všetko sa teda začína Ježišovým „videl človeka“, Matúša. Po ňom nasleduje - druhá pasáž - pohyb. Matúš sedel na mýtnici a Ježiš mu povedal: „Pod' za mnou!“ A on „vstal a išiel za ním“ (v. 9). Všimnime si, že text zdôrazňuje, že „vstal“. Prečo je tento detail dôležitý? V tých časoch mal totiž ten, kto sedel, moc nad ostatnými, ktorí stáli pred ním, aby ho počúvali alebo, ako v tomto prípade, aby mu zaplatili daň. Ten, kto sedel, mal skrátka moc.

Prvá vec, ktorú Ježiš robí, je, že Matúša odpútava od moci: od sedenia,

aby prijímal iných, dáva ho do pohybu smerom k iným, nie prijíma, nie: ide, ide k iným; núti ho opustiť pozíciu nadradenosti, aby ho postavil na roveň jeho bratom a otvoril mu horizonty služby.

Tu je posolstvo pre nás: nemusíme čakať, kým budeme dokonalí a prejdeme dlhú cestu za Ježišom, aby sme o ňom svedčili, nie; naše ohlasovanie sa začína dnes, tam, kde žijeme. A nezačína to tým, že sa budeme snažiť presvedčiť druhých, nie presvedčať: ale tým, že budeme každý deň svedčiť o kráse Lásky, ktorá na

nás pozrela a pozdvihla nás, a práve táto krása, sprostredkovanie tejto krásy presvedčí ľudí, nie nás, samotného Pána.

My sme tí, ktorí ohlasujú Pána, neohlasujeme seba, ani politickú stranu, ani ideológiu, dávame Ježiša do kontaktu s ľuďmi, bez toho, aby sme ich presvedčili, nie, nech ich presvedčí Pán.

Toto príťažlivé, radostné svedectvo je cieľom, ku ktorému nás Ježiš vedie svojím pohľadom lásky a pohybom, ktorý jeho Duch vzbudzuje v srdci. A môžeme sa zamyslieť nad tým, či sa náš pohľad podobá Ježišovmu, aby sme prilákali ľudí a priblížili ich k Cirkvi. Zamyslime sa nad tým.

Aliturgické dni

(katechéza k špecifickým liturgickým pravidlám)

Vo východnom obrade sa vzťahujú na Veľký pôst špecifické liturgické pravidlá. Spomedzi všetkých je jedno zvlášť dôležité a javí sa ako kľúč k objasneniu jeho liturgickej tradície. Je to pravidlo, ktoré nedovoľuje slávenie božskej liturgie v priebehu obyčajných dní Veľkého pôstu. Pravidlo hovorí, že sa božská liturgia nemôže slúžiť v priebehu Veľkého pôstu od pondelka do piatku, s jedinou výnimkou, a to ak sviatok Zvestovania Presvätej Bohorodičky (Blahoviščenija) pripadne na jeden z týchto dní. Predsa len, na stredu a piatky je predpísaná zvláštna večerná bohoslužba, ktorá je spojená s prijímaním a nazýva sa *Liturgia vopred posvätených darov*.

Význam tohto pravidla bol natoľko zabudnutý, že v mnohých farnostiach, zvlášť v tých, ktoré boli vystavené na dlhý čas západnému a latinskému vplyvu, sa toto pravidlo nedodržuje a podľa čisto latinského zvyku sa v priebehu celého Veľkého pôstu konajú denne sväté liturgie. Ale aj tam, kde sa toto pravidlo dodržuje, niet často snahy preniknúť za formálne stotožnenie sa s predpismi a pochopiť ich duchovný význam, hlbokú logiku Veľkého pôstu. Je preto dôležité, aby sme podrobnejším spôsobom

vysvetľovali zmysel tohoto pravidla, ktoré transcenduje rámec Veľkého pôstu a osvetľuje celú liturgickú tradíciu Východu.

Keďže eucharistia (liturgické slávenie) je sviatkom Cirkvi – nebeskou hostinou, ukazuje sa tu jeden základný liturgický princíp: nezlučiteľnosť slávania Eucharistie s postením, ktoré má kajúci charakter. Tu na seba naráža slávenie a kajanie sa. K pochopeniu tejto praxe je potrebné nájsť hĺbku a zmysel eucharistického slávania vo východnom obrade.

Vo východnej tradícii, ktorá sa v tomto odlišuje od eucharistickej teológie a praxe západného obradu, si eucharistia vždy zachovala svoj sviatočný a radostný charakter. V prvom rade je to tajomstvo Kristovho príchodu a Jeho prítomnosti medzi svojimi učeníkmi. Je to skutočne príchod a prítomnosť Krista v Eucharistii, ktoré sú pre Cirkev "dôkazom" Jeho vzkriesenia. Je to radosť a planutie srdca, ktoré zažili učenici na ceste do Emauz, kde sa im Kristus odhalil v lámaní chleba. Miesto, lepšie povedané domov pre Cirkev je na nebesiach. Cirkev vždy, keď slávi eucharistiu, vystupuje tam, kam vystúpil Kristus, aby nám bolo umožnené „jesť“

a piť pri Jeho stole v Jeho kráľovstve...“ Teraz je ľahšie porozumieť, prečo je eucharistické slávenie nezlučiteľné s postením, pretože postenie je hlavným zobrazením tej Cirkvi, ktorá stále putuje, ktorá je ešte len na svojej ceste do nebeského Kráľovstva.

Sám Ježiš Kristus na výčitku farizejov, prečo sa jeho učeníci nepostia, odpovedá takto: „*Vari sa môžu svadobní*

hostia postiť, kým je ženích s nimi? Dokiaľ majú medzi sebou ženícha, nemôžu sa postiť“ (Mk 2, 19). Cirkev

oslávená už má účasť na večnej svadobnej hostine, kde ženíchom je Baránok – Kristus a nevestou Cirkev. Táto nezmerateľná láska je dokonalým a intímnym

spojením, v ktorom Kristus – ženích sa dáva svojej neveste Cirkvi. Dáva sa celý a dáva všetko. „*Tvoje z tvojho tebe prinášame za všetkých a pre všetko“* (liturgia sv. Jána Zlatoústeho).

Naša východná tradícia kladie v pôstnom období dôraz na vnímanie Cirkvi ako Cirkvi putujúcej. V pozadí majme skúsenosť Izraelitov, ktorí 40 rokov putovali púšťou, kým konečne prišli do zaslúbenej zeme. Tak aj my 40 dní putujeme púšťou, aby sme mohli potom vystúpiť na nebesia. Treba zdôrazniť, že v prípade tzv. aliturgických

dní nejde o nejakú novinku, ale starobylú prax našej cirkvi. *Inštrukcia pre aplikáciu bohoslužobných predpisov CCEO*, ktorá je pre nás záväzným dokumentom, sa odvoláva na vyjadrenia Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý hovorí, že *nie je možné zaviesť do obradov a disciplíny spomínaných cirkví zmeny, iba ak z dôvodu skutočného organického vývoja.*

Ďalej hovorí, že *ak sa od nich vinou okolností alebo osôb nenáležite odchýlili, majú sa usilovať o návrat k starootcovským tradíciám.* A k tejto tradícii patrí aj dodržiavanie aliturgických dní.

Nasledujúc výzvy spomínaných dokumentov a východných liturgických predpisov, zavádzame v našej archieparchii od tohtoročného pôstu plne aliturgické dni v pondelky, utorky a štvrtky a čiastočne aliturgické dni v stredu a piatky. Aliturgickosť však neznamená, že v chráme nebude nič. To by bolo úplným nepochopením tejto praxe.

Aj skrze tieto aliturgické dni, ale predovšetkým účasťou na veľkopôstnych bohoslužbách môžeme znova viac objaviť hlboké bohatstvo a krásu nášho obradu, k čomu nás vyzýva aj všeobecná Cirkev.

Liturgický program

Liturgický program Nedeli o mýtnikovi a farizejovi
od 30.01. do 05.02, 2023

Pondelok 30.01.	Traja sv. svätitelia: Bazil Veľký, Gregor Teológ a Ján Zlatoústý	07:30 sv. lit. (csl.) * Marek, Lucia, Tomáš, Matej
		18:00 sv. lit. (slov.) * Emka, Anna
Utorok 31.01.	Sv. divotvorcovia a nezištníci Kýros a Ján	06:30 sv. lit. (csl.) † Ladislav, Ján, Anna
		18:00 sv. lit. (slov.) 1. † Helena, František 2. † Anna, Ján
Streda 01.02.	Sv. mučeník Tryfón	06:30 sv. lit. (csl.) † Mária, Ján (panychída)
		17:00 Veľká večiereň 18:00 sv. lit. (slov.) 1. † Mária, Jozef 2. † František (panychída)
Štvrtok 02.02.	Stretnutie Pána požehnávanie sviec mirovanie	07:30 sv. lit. (csl.) * Anna s rod.
		16:30 sv. lit. (slov.) * za farnosť
		18:00 sv. lit. (slov.) * sestry služobnice
Piatok 03.02.	Sv. spravodlivý Simeon Bohopríjemca a prorokyňa Anna voľnica	06:30 sv. lit. (csl.) * SSR a NSI
		18:00 sv. lit. (slov.) * SSR a NSI
Sobota 04.02.	Prep. otec Izidor Peluzijský	07:00 sv. lit. (csl.) † z ruženec spoločenstva
		18:00 sv. lit. (slov.) † Demeter, Alžbeta, Michal...
Nedeľa 05.02.	Nedeľa o márnotratom synovi Svätá mučenica Agáta hl. 2 Zbierka: Podporný fond	07:30 sv. lit. (slov.) * Dušan, Adriána, Peter
		09:00 sv. lit. (csl.) * za farnosť
		11:00 sv. lit. (slov.) * Marcel, Vladimír, Štefan
		17:15 Večiereň
		18:00 sv. lit. (slov.) * Milan, Oľga s rod.

Liturgický program

Liturgický program po Nedeli o márnotrattom synovi
od 06.02. do 12.02. 2023

Pondelok 06.02.	Prep. otec Bukol Sv. hieromuč. Silván a spol.	06:30 sv. lit. (csl.) 1. † Michal, Alžbeta 2. † Mária, Jozef, Anna, Juraj 18:00 sv. lit. (slov.) † Jozef, Anna, Michal
Utorok 07.02.	Prep. otec Partenios, lampsacký biskup	06:30 sv. lit. (csl.) * Peter, Katarína, Jakub, Lenka 18:00 sv. lit. (slov.) 1. † Mária 2. † Mária, Juraj, Rozália, Michal
Streda 08.02.	Sv. veľkomoč. Teodor Stratilat Sv. prorok Zachariáš	06:30 sv. lit. (csl.) † Peter, Michal, Michal... 18:00 sv. lit. (slov.) 1. † Ján 2. † Ján, Anna 3. † Michal
Štvrtok 09.02.	Sv. mučeník Nikefor	06:30 sv. lit. (csl.) † Michal, Pavlína 18:00 sv. lit. (slov.) 1. † Mária (panychída) 2. † Jozef (panychída) 3. † Ján (panychída)
Piatok 10.02.	Sv. mučeník Charalempés zdržanlivosť od mäsa	06:30 sv. lit. (csl.) * Mária, Emka 18:00 sv. lit. (slov.) * Dalibor
Sobota 11.02.	1. zádušná sobota	07:00 sv. lit. (csl.) † z farnosti (hramoty) 18:00 sv. lit. (slov.) † z farnosti (hramoty)
Nedeľa 12.02.	Mäsopôstna nedeľa - o Kristovom súde Sv. Meletius, antioch. arcibiskup hl. 3	07:30 sv. lit. (slov.) * Miroslav, Miloslava, Michaela, Lenka, Mária 09:00 sv. lit. (csl.) * za farnosť 11:00 sv. lit. (slov.) * Barbora s rod. 17:15 Večiereň 18:00 sv. lit. (slov.) * Margita s rod.

Svieca ako symbol božstva

(požehnávanie sviec počas sviatku Stretnutia Pána)

Svetlo zažatej sviečky malo kedysi omnoho väčší význam ako dnes. V čase, kedy nebola elektrika, bol plamienok sviečky po zotmení jediným zdrojom svetla. Dnes už sú rôzne vonné a okrasné sviece skôr záležitosťou potešenia a relaxu, no tak ako v minulosti, aj v liturgii je obraz svetla niečím viac – je vzácnym a má svoju hlbokú symboliku...

Vo všetkých svetových náboženstvách je symbolom božstva svetlo a zapálená svieca symbolizuje Božiu prítomnosť. Toto je viac vyjadrené v kresťanskom náboženstve, v ktorom je Boh označovaný ako „svetlo“ (Jn 1, 5) a tvrdí sa, že Boh prebýva v „neprístupnom svetle“ (1 Tim 6, 16).

Už v Starom zákone sám Boh nariadil Izraelitom, aby zapalovali lampy na znak jeho prítomnosti medzi ľuďom (Lv 24, 14). Aj v Novom zákone sa kresťania riadili tým istým predpisom.

Horiaca svieca symbolizuje stálu prítomnosť Ježiša Krista uprostred kresťanského spoločenstva. Horiace sviece umocňujú modlitbovú atmosféru v chrámoch. Pripomínajú nám, že naše modlitby by mali vychádzať zo srdca horiaceho láskou k Bohu a mali by smerovať do neba, kde Boh prebýva v „neprístupnom svetle“.

Hromničné sviece treba vidieť aj v súvislosti nielen s pravým svetlom, ktoré prišlo na svet, ale aj s našou krstnou sviecou. Kristovo svetlo zostáva aj po skončení pozemského života, veď sa modlíme: „*Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti.*“

Zvyk požehnávať sviece na sviatok Stretnutia Pána bol zavedený, aby sa vyhovel „potrebám ľudu“. Jeho zavedenie sa traduje v 17. storočí, ale jeho korene siahajú do úctyhodného staroveku.

V domácnostiach sa požehnané sviece zapalujú a kladú pred svätú ikonu v čase vážnej choroby alebo hrozby búrky, keď je rodina zhromaždená v modlitbe na vyprosenie Božej ochrany.

Takisto sa požehnané sviece používajú v čase búrky a rodičia ich často používajú aj na zahnanie strachu svojich detí pred tmou alebo hromom.

Svieca, ktorá sa uchováva v domácnostiach, má byť pre veriacich znakom Krista, ktorý je „svetlo sveta“, a teda dôvodom na prejavovanie viery.

Teda neodkladajme sviece do skrine, ale majme ju stále pred očami ako znak prítomnosti Ježiša Krista v našich rodinách.

Archieparchiálne odpustové slávnosti

(termíny slávností v roku 2023)

Prešov

nedeľa, 11. máj
Blažený Vasil' Hopko

Rafajovce

nedeľa, 28. máj
Zoslanie Svätého Ducha

Krásny Brod

nedeľa, 4. jún
Zoslanie Svätého Ducha

Levoča

nedeľa, 2. júl
Uloženie rúcha Presv. Bohorodičky

Stropkov

streda, 5. júl
Svätí Cyril a Metod

Prešov

pondelok, 17. júl
Blažený hieromučeník P. P. Gojdič

Buková Hôrka

nedeľa, 30. júl
Premenenie Pána

Litmanová

nedeľa, 6. august
Hlavná púť

Šašová

nedeľa, 13. august
Zosnutie Presvätej Bohorodičky

Lutina

nedeľa, 20. august
Zosnutie Presvätej Bohorodičky

Čirč

nedeľa, 27. august
Zosnutie Presvätej Bohorodičky

Putovanie po posvätných miestach

(všeobecný pohľad na cieľ a podobu pútí)

Termín *púť* pochádza z latinského slova *peregre* a znamená ísť niekam ďaleko. Teda pri putovaní sa jedná o cestovanie na dlhšie vzdialenosti, s cieľom byť tam určitý čas.

Púť je teda odrazom konkrétneho hľadania božstva, za ktorým sa ľudia

vydávajú na cestu k miestu, ktoré si zasluhuje úctu.

Pútnici formou modlitieb a adorácií vyjadrovali ich lásku k domu Pánovmu a ku svätému mestu i radosť, že v liturgickom zhromaždení uskutočňujú hlboké zjednotenie Božieho ľudu.